

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خادم از منظر قرآن و حدیث

مهدی مختارزاده نیکجه

سرشناسه	: مختارزاده نیکجه، مهدی، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: شادمانی از منظر قرآن و حدیث - مهدی مختارزاده نیکجه
مشخصات نشر	: قم، انتشارات دارالفکر، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۰ ص
شابک	: 978-964-2611-22-5
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۶۷ - ۲۸۰ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: شادی -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	: شادی -- احادیث
موضوع	: شادی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام.
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۰ م ۱۷ ش / BP۱۰
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۴۳۵۵۴۳

انتشارات دارالفکر

مؤسس: مرحوم حجة الاسلام والمسلمین
آقای حاج سید عبدالحمید مولانا (ره)

شادمانی از منظر قرآن و حدیث

مؤلف: مهدی مختارزاده نیکجه

ناشر: انتشارات دارالفکر

ناشرهمکار: انتشارات اندیشه مولانا

چاپ: قدس، قم

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۷۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۱۱-۲۲-۵ • 978-964-2611-22-5 ISBN

انتشارات دارالفکر

قم: خیابان صفاییه، بین کوچه آمار و ممتاز، پلاک ۶۳۶

تلفن: ۷۷۴۳۵۴۴ - ۷۷۳۳۶۴۵ - فاکس: ۷۷۳۸۸۱۴

دفتر تهران: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری،

روبه روی اداره پست، پلاک ۱۲۴ - تلفن: ۶۶۴۰۸۹۲۷ - ۶۶۴۰۹۳۵۲، فاکس: ۶۶۹۷۷۶۲۰

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۵	فصل اول: مفهوم شناسی و بررسی آیات
۱۷	فرح
۱۷	فرح در لغت
۱۸	فرح در قرآن کریم
۱۹	فرح به معنای شادمانی ممدوح در قرآن کریم
۲۹	فرح به معنای شادمانی مذموم در قرآن کریم
۴۹	مرح
۴۹	مرح در لغت
۵۰	مرح در قرآن کریم
۵۱	مرح به معنای شادمانی مذموم در قرآن کریم
۵۵	بطر
۵۵	بطر در لغت
۵۶	بطر در قرآن کریم
۶۱	استیشار
۶۱	استیشار در لغت
۶۲	استیشار در قرآن کریم
۶۳	استیشار به معنای شادمانی ممدوح از منظر قرآن کریم
۶۹	استیشار به معنای شادمانی مذموم در قرآن کریم
۷۱	اطمینان
۷۱	اطمینان در لغت
۷۲	اطمینان در قرآن کریم
۷۳	اطمینان به معنای آرامشی که از منظر قرآن کریم ممدوح است
۷۹	اطمینان به معنای آرامش کاذب و مذموم در قرآن کریم

۸۷.....	سرور.....
۸۷.....	سرور در لغت.....
۸۸.....	سرور در قرآن کریم.....
۸۹.....	سرور به معنای شادمانی ممدوح در قرآن کریم.....
۹۰.....	سرور به معنای شادمانی مذموم در قرآن کریم.....
۹۳.....	حبر.....
۹۳.....	حبر در لغت.....
۹۴.....	حبر در قرآن کریم.....
۹۷.....	بهجة.....
۹۷.....	بهجة در لغت.....
۹۸.....	بهجة در قرآن کریم.....
۱۰۱.....	نصرة.....
۱۰۱.....	نصرة در لغت.....
۱۰۲.....	نصرة در قرآن کریم.....
۱۰۴.....	نتیجه مقایسه دو نوع شادمانی ممدوح و مذموم از منظر قرآن کریم.....
۱۰۷.....	حزن.....
۱۰۷.....	حزن در لغت.....
۱۰۸.....	مصادیقی از کاربرد واژه حزن در آیات قرآن کریم.....
۱۱۵.....	فصل دوم: آیین شاد زیستن.....
۱۱۹.....	عفو و بخشش بسیار.....
۱۲۵.....	عشق ورزی به خانواده.....
۱۳۳.....	نشاط و شادمانی در زندگی مشترک با ساده زیستی و ترک تجمل گرایی.....
۱۳۷.....	قناعت پیشه کردن برای یافتن آرامش.....
۱۴۱.....	مثبت اندیشی و داشتن اعتماد به نفس.....
۱۵۵.....	توجه به نعمات الهی و هستی خود و شکرگزاری همیشگی.....
۱۶۱.....	دانستن قدر خود با یادآوری این که «انسان اکرم مخلوقات عالم است».....
۱۶۷.....	انس فراوان با قرآن کریم.....
۱۷۵.....	توکل همیشگی به خداوند.....
۱۷۹.....	تقویت نفس مطمئنه خود.....

۱۸۳	فصل سوم: موانع شادمانی
۱۸۷	مقایسه خود با دیگران و حسرت نسبت به زندگی آن‌ها
۱۸۹	حسادت
۲۰۵	سوءظن و بدبینی
۲۲۱	کفران نعمت و ناشکری
۲۳۱	قدردانی نکردن از محبت‌های دیگران
۲۳۷	انتقاد مفرط و عیب‌جویی از دیگران
۲۴۱	عوامل تبدیل انتقاد سازنده به عیب‌جویی و انتقاد مفرط
۲۴۱	۱. شرمندگی کردن
۲۴۲	۲. سرزنش
۲۴۲	۳. انتقاد بدون ارائه طریق
۲۴۳	۴. فرض‌های بیان نشده
۲۴۳	۵. جایگزین مبهم
۲۴۴	۶. احساسات گمراه‌کننده
۲۴۴	۷. تأکید بر جنبه‌های منفی
۲۴۵	۸. نگرش یک‌بعدی
۲۴۵	۹. عوامل محیطی
۲۴۵	۱۰. تهدید و اتمام حجت
۲۴۹	طول‌آمل (آرزوهای دور و دراز)
۲۵۹	بدزبانی و کج خلقی
۲۶۷	منابع
۲۶۹	کتاب
۲۸۰	روزنامه
۲۸۰	پایان‌نامه
۲۸۰	منابع اینترنتی
۲۸۰	نرم‌افزار

مقدمه

در این کتاب، به بررسی موضوع نشاط و شادمانی از منظر قرآن کریم و احادیث معصومین علیهم السلام خواهیم پرداخت و پس از تبیین رویکرد قرآن و حدیث به مسئله نشاط و شادمانی، راهکارهای شاد زیستن و نیز موانع شادمانی از منظر قرآن کریم و احادیث معصومین علیهم السلام را بررسی خواهیم کرد.

نخست، برای بهره‌مندی از اقیانوس بی‌کران قرآن کریم و سیر در بوستان‌های خرم و حیات‌بخش و شفاف‌بخش آن، طبق نظریه‌ی بسیاری از دانشمندان معظم علوم قرآن و حدیث،^۱ به کلیدواژه‌هایی نیاز داریم. در این کتاب نیز با توجه به این امر، از کلیدواژه‌هایی استفاده شده است. این کلیدواژه‌ها که در بررسی مفهوم نشاط و شادمانی از منظر قرآن کریم به ما کمک می‌کنند عبارتند از: فرح، مرح، بطر، استبشار، اطمینان، سرور، حبر، بهجة، نضرة، حزن.

در نگاه نخست، ممکن است این‌طور به نظر برسد که کتابی با این تعداد واژگان کلیدی، زمام اختیار را از دست نویسنده ربوده و طرح مسئله را افسارگسیخته کند که در این صورت، هم نویسنده در نگارش کتاب خود به صواب اصابت نخواهد کرد و هم خواننده بهره‌ی لازم را نخواهد برد. اما برای

۱. نک: روش تحقیق موضوعی در قرآن کریم.

جلوگیری از این دو آفت، کوشش شده است که به صورت نظام مند، طرح مسئله صورت پذیرد و خواننده محترم، به آسانی متوجه شود که طرح تحقیق و مراحل انجام آن و نتیجه گیری لازم به صورت گام به گام و منظم در چارچوبی سودمند، عرضه شده است.

نخست، طرحی برای تحقیق خود ارائه می کنیم که عبارت است از:
الف) بررسی معنای صحیح نشاط و شادمانی از منظر قرآن کریم و احادیث معصومین علیهم السلام و شناخت شادمانی ممدوح از شادمانی مذموم در رویکرد دینی؛

ب) راهکارهای شاد زیستن، علل تقویت نشاط و شادمانی و بررسی نقش معنویت در نهادینه کردن و قوام بخشیدن به نشاط و شادمانی در وجود آدمی؛
ج) بررسی موانع نشاط و شادمانی و بروز احتمالی افسردگی.

در بررسی هریک از کلیدواژه ها، به تبیین نظریات تفسیری علمای علوم قرآن و حدیث در ذیل آیات می پردازیم. گفتنی است برای نیل به صواب در هر تحقیق قرآنی، بهتر است آیه مورد نظر، در سیاق خود بررسی شود؛ زیرا سیاق آیات شریفه در فهم بهتر مراد آیات بسیار مؤثر است. از این رو برای هریک از کلیدواژه ها جدولی ارائه خواهیم نمود. البته شاید به بررسی همه آیات سیاق پردازیم، اما بی تردید، به سیاق آیات نیز بی توجه نبوده ایم. خواننده گرامی می تواند برای اطلاع بیشتر از تفسیر آیات سیاق، بر اساس جدول هایی که خواهد آمد، به تفاسیر مراجعه نماید.

نخست جدولی ارائه می شود که آیات مشتمل بر کلیدواژه های تحقیق، از آخر به اول قرآن کریم در آن به همراه سیاق ثبت شده اند تا راه را برای تحقیق بیشتر خواننده هموار کند.